GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibensko izdanje (II)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 41.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju | Četvrtak 29 aprila 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 98

Mađarska vlada i njena štampa

BUDIMPEŠTA, aprila 1937 Mađarska lada ima direktnog uticaja uglavnom a četiri veća dnevna lista, čiji zadatak e da propagiraju političke i ostale ciljee kabineta, resp. ministra pretsednika. o su jutarnji listovi „Függetlenség« i Magyarsag«, kao i pre godinu dana onovani list „Esti Ujsag", koji izlazi u odne, dalje jutarnji list »Budapesti Hirp". Prva tri lista je osnovao bivši ombosev načelnik odeljenja za štampu r. Istvan Antal, koji je kasnije postao ržavni sekretar, ali je poslova Danyljevog dolaska na vlast podneo deisiju, zadržavši samo poslanički mandat. Dr. Antal pripada onoj grupi, koja Mađarskoj radi na zavađanju diktatui još nikako se nije odrekla svojih da. Zbog toga je sasvim prirodno da spomenuta tri lista služe totalističkoj i utoritativnoj ideji, resp. direktno su onovani u cilju propagiranja te ideje. a bi se tom pravcu obezbedile što ve popularnost i raširenost ti listovi su snovani s najvećim materijalnim žrtama, da bi se čitaocima mogli prodati po dumping-ceni. »Budapešti Hirp«, koji je bio stari konzervativni organ i čije izdavačko društvo „Tisza" nihtelo da se potpuno podrobi, lišen je ostepeno čitavog svog publicističkog parata, oduzeti su mu svi dodaci i poao je zaista dosadan list, da bi izgubio krug svojih čitalaca i da stvarno dobrovoljno" ugine. Njegovi dodaci su a ti hakenkrajclerskom organu „Uj agyarsag", koji je međutim Antal prinio da pomaže njegovu vladu. To anje traje još i danas, iako je Danyi došao na vlado pre pola godine na i iako je odmah izjavio, da neće piti radikalnu desničarsku propagandu, ju najvatrenije vode baš vladini orni. To je pružilo bivšem ministru etsedniku grofu Betlenu, kao i poslacima Rasayu, Eckhardtu i drugima odnu priliku, da ministra pretsjednika ozore, da njegovi sopstveni organi opovedaju sasvim druge ideje, nego je on izneo u svojim govorima, a u javnosti ostavlja utisak da izjave nistra pretsednika nisu iskrene. Ti listovi pišu često sasvim suprotno onome Daranyi iznosi kao svoje uverenje i što je najglavnije — uopšte nemaju meru da obustave agitaciju iz Nemačke importiranih ideja. Daranyi je sporutim političarima odgovorio, ali taj govor je opet karakterističan sumnjiopreznosti. Daranyi je rekao da dan od tih listova nije toliko u ruvlade, da bi mu mogla određivati emu sme i ne sme pisati. Pri tom je metio, da se pravo izlaženja mora oviti i svima desničarski orijentiranim ovima, jer isto tako bez smetnje izi socijalno-demokratski list „Nepsa". Uostalom prema njegovom naže se u redakcijama tih listova netiti izvestan preokret. Nema dakle eda da će se novinska politika ma ske vlade u skoroj budućnosti izme-

M.

rite »TRIBUNU«

Aktivnost italijanske diplomacije sve veća

NEZAVISNOST I NAPREDAK ALBANIJE

zajednički su interesi Rima i Beograda.

Akt informativne kurtoazije dvaju susjeda na Jadranu

TIRANA, 29 aprila (r) Tačno u 10 i po sati aterirao je avion grofa Čana i njegove pratnje na tiranski aerodrom. Na aerodrom su bili prisutni ministar pretsjednik, ministar spoljnih poslova i drugi ministri i akreditovani poslanici.

U podne je grof Čano bio primljen u audijenciju kod Kralja Zogua.

Sinoć je kralj Zogu priredio u čast grofa Čana gala večeru kojoj je prisustvovalo veći broj uzvanica.

Sa službene se strane napominje da ovom prigodom neće biti potpisan nikakav sporazum.

RIM, 29 aprila (a) Pretstavnicima strane štampe saopšteno je da je razgovor između gen. Geringa i g. Musolinija vođen u duhu osovine Rim—Berlin i političkog stava obiju zemalja.

BEOGRAD, 29 aprila [g] Posjeta grofa Čana Tirani dolazi poslije posjete Beogradu. Njegov let je nastavak italijansko-jugoslovenskom sporazumu, iako posjeta čisto informativne prirode susjeda s jedne strane Jadrana susjedu s druge strane. Slobodna i nezavisna Albanija biće dalnji garant mira na Balkanu.

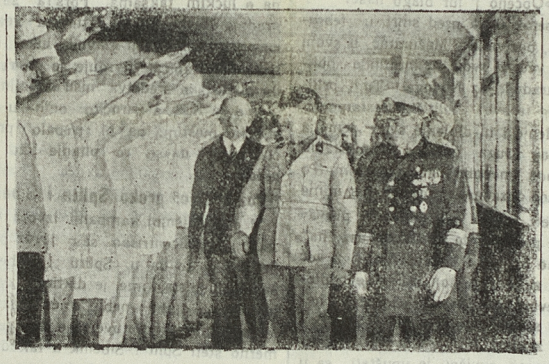
RIM, 29 aprila [a] Italijansko albanski ugovor, ističe se u vanskim političkim krugovima, sproveden je kroz period od 10 godina.

Ovaj sporazum je dao Albaniji samo koristi, jer Italija nije tražila nikakvih žrtava već je, naprotiv, išla za njenim napretkom i samostalnošću. Rim i Beograd imadu u Albaniji zajedničke interese nezavisnost Albanije u punoj mjeri i njen napredak.

BEOGRAD, 29 aprila [g] Dr M. Stojadinović primio je jučer papskog nuncija mosign. Pelegrinetija u dužu audijenciju.

BEOGRAD, 29 aprila [g] Jedna grupa novinara iz Beograda, Zagreba i Ljubljane odlazi 7 maja u Italiju kao gosti ministarstva za propagandu i Jugoslovenski novinari posjetiće sva veća mjesta Italije specijalnim avionima.

RIM, 29 aprila (a) General Gering stigao je jučer u zoru u Firencu oko 11 sati napustio je salonska kola i razgledao grad. Sinoć je u pratnji vojvode Esenskog, otputovao automobilom za Veneciju.

Prigodom sastanka u Veneciji sa dr Šušnikom pretsjednik vlade g. Musolini, sa pratnjom, posjetio je novi motorni brod Hamburg—Amerika—linie »Milwankee« na obali Imperija. Gosp. Musolinia posada je pozdravila dizanjem ruke.

Sv. Otac papa ponovno obolio

RIM, 29 aprila (a) Zdravlje Sv. Oca se pogoršalo. Ono je zabrinulo njegovu bližu okolinu.

Vođeni elemenat i dalje hara po Posavini i Pomoravlju

BEOGRAD, 29 aprila (g) Sava je kod Breske—skele prodrla nasip na 8 mjesta i poplavila polja Posavine. Pomoravlje je poplavljeno sve do željezničkih pruga. Radnici i vojska vrše ubrzano spašavanje podizanjem provizornih brana i spasavanjem imovine.

Kralj. vlada uputila je u postradale krajeve prvu svoju pomoć od 300.000 dinara.

Narod Brčkoga napušta svoje kuće da bi bjegom spasio goli život.

Rijeka Bosna poplavila je cijeli predjel od Zenice do Doboja.

BEOGRAD, 29 aprila (g) Ministar građevina dr. M. Kožul, u pratnji načelnika ministarstva posjetio je tokom jučerašnjeg dana poplavljene krajeve duž Morave. U toko današnjeg dana posjetiće predjele duž Save dr Brčkoga eventualno i Broda.

Uhvaćen ubica ćerke paragvajskog poslanika

BEČ, 29 aprila (m) Ubistvo ćerke paragvajskog poslanika u Beču je razjašnjena. Radi se, ipak, o razbojničkom napadaju sa strane jedne organizovane bande koja je napadala luksusne automobile na periferiji grada.

Bečkoj policiji uspjelo je otkriti razbojničku bandu i uhvatiti njenog vođu i 3 pomagača. Razbojnici su svoje djelo priznali poslije nego se kod njih pronašle dragocijenosti skinute sa tijela djevojke.

Gđica Ingrid Vingrin bila je zaustavljena na drunu od nepoznatih lica sasvim obično kako se zaustavljaju kola na cestama. No u momentu kad je zaustavila kola neznanci su je napali revolverima. Poslije duže borbe djevojka je bila svladana, smrtno ranjena i opljačkana samo u dragocijenostima i većoj svoti dolara koje je pored sebe imala.

Zatražena je odgoda vjenčanja Vojvode od Vindsora

LONDON, 29 aprila (r) Vojvoda od Vindsora i gđa Simpson imali bi se vjenčati 22 maja u jednom istorijskom dvorcu kod Tura u Francuskoj. Međutim se saznaje da je kraljevska kuća za tražila od Vojvode da odgodi svoje vjenčanje jer pada skoro u iste dane kad i krunisacje Njegovog brata Kralja Đorđa VI.

Aktivnost guvernera rumunjske narodne banke

LONDON, 29 aprila (r) Avas javlja: Već nekoliko dana u Londonu boravi guverner rumunjske narodne banke g. Konstatinesku. Guverner je vodio razgovore sa privrednim krugovima engleske prestolnice. Sinoć je otputovao za Baden u Švicarskoj gdje će se zadržati 3 dana, da se zatim vrati u domovinu.

LONDON, 28 aprila (r) »Božanska oluja" aterirala je sinoć na londonskom aerodromu. Ona nosi japansku delegaciju na krunisanju Kralja Đorđa VI.

LONDON, 28 aprila [r] Londonska konferencija za šećer završiće rad krajem iduće sedmice. Norman Devis napustiće London 8 maja.

BEOGRAD, 29 aprila (g) Jučer u jutro položilo je zakletvu 9000 regruta beogradskog garnizona pod rukovaocem gen. Petrom Aračićem. Polaganju zakletve prisustvovali su komandant Beograda gen. Tomić i ministar vojske i mornaricu gen. Marić pored komandanta svih beogradskih jedinica i drugih viših vojnih lica. Komandant Beograda i ministar vojske izvršili su smotru postrojenih jedinica.

Politički pregled

Zborovi JNS na Primorju

Primamo iz Sekretarijata: Drugom polovicom maja održaće se uz prisustvo Predsjedništva stranke, zborovi i konference JNS u Šibeniku, Splitu i Mostaru. I to: u Šibeniku u nedjelju dne 16 maja t. g. u 9 sati pr. p., u Splitu u ponedjeljak dne 17 maja tg. u 9 sati pr. p., u Mostaru u utorak dne 18 maja t. g u 7 s. pos. podne. Istodobno će se u ponedjeljak dne 17 maja t. g. u 4 sata pos. podne održati u Splitu sjednica Šireg Banovinskog Odbora JNS za Primorsku Banovinu.

čudna smo mi čeljad

U jednom proglasu za Zrinskofrankopansku proslavu čitamo svu silu kićenih pridjeva, a sve u superlativima ističu se genitj i oci Hrvatske. Sve u nazdravičarskom stilu.

Tako se u tom proglasu i Stjepan Radić naziv!je hrvatskim genijem.

Možda mu taj epitet i pripada...

Ali kako je za tog čovjeka mogao negdašnji zagrebački »Hrvat" napisati, da „nije i da ne može biti pretstavnik Hrvata, jer je ciganske rase", a poznati naš gotoman fra Herubin Segvić je — šta više, — rekao, da je Stjepan Radić najveća nesreća hrvatskoga naroda«.

Pa imamo s druge strane svu silu izjava o katoličkoj crkvi, o papi i o svećenstvu, koje ne dolikuju „geniju", kao što i malko čudnovato zvuči što je taj »genij" rekao, da je „dr Ante Trumbić pokvareni gospodin komu nema mjesta u poštenom hrvatskom društvu«.

Zašto treba „Seljačko kolo"

„Glasnik" organ JRZ za Savsku banovinu u svom uvodniku pored ostalog pise:

»Uz sve ostalo oni imaju za naše selo još jednu novinu a to je „Seljačko kolo», koje ima u svemu da kopira postojeće čisto političke filijale koje pod parolom »ekonomskog i prosvjetnog podizanja sela" postizavaju svoje izvjesne političke ciljeve. Pa zar će u naša sela da se nakalemljuje sve ono što izvjesna »gospoda" žele i po naređenju drugog pokušavaju. Zar je na pr. uz naš „Privrednik" i zadruge potrebno još neko novo organizovanje i još sa čistom političkom pozadinom Nama se sve čini da to ne miriši mnogo na demokratiju, jer će ova naređena „Seljačka kola« biti prvenstveno partijske filijale da bi se moglo sprovoditi sve ono što „vođe" žele, a drugo, ekonomsko i prosvjetno podizanje sela treba da bude povjereno ljudima iz naroda i u koje narod ima pravo povjerenje. No priznati će nam samostalci da ga oni više nemaju, zato im je već iz prolječa potrebna »akcija u narodu".

Zabranjena organizacija »Junaka«

Policijska vlast u Slav. Brodu uručila je narodnom zastupniku dr Filipu Majkotiću, kao starješini mjesnog stijega „Junaka" odluku, kojom je ministarstvo za fizički odgoj naroda zabranilo daljnje djelovanje omladinske kulturno-tjelovježbene organizacije »Junak" pa se na temelju te odluke ima raspustiti i stijeg u Slav. Brodu.

Nešto o zastavama

(Nastavak 3.)

Tada sa pretsjedničke stolice u hrvatskom saboru uzvikuje starac Barčić: „Fuori gli stranieri!" na zaprepašćenje bečkih i peštanskih vlastodržaca. U isto vrijeme drži Dr Mažuranić govor pred starodrevnim Frankopanskim gradom u Novom svojim biračima, i kaže ove p r o r o č a n s k e riječi: »Nemojte držati da je time sve gotovo. Tek sada nas čekaju teške borbe i iskušenja. Moramo da probijemo ovaj tijesni okvir, koji nas tišti, da se ujedini cijeli naš narod jedne krvi i jezika. I može se dogoditi, da već vi mlađi to dočekate, ali zapamtite što vam kažem: Tada će doći vuci zaogrnuti u ovčje kože i pokušati da razjedine to mukom ujedinjeno stado. Na vama će biti da to onemogućite! — Tu je mislio na Austrijane, Magjare, Frankovce i napose klerikalce, koje je smatrao glavnom smetnjom za naše narodno ujedinjenje. Taj je govor Dr. Mažuranić izrekao u god. 1906, i njegovo se proročanstvo evo danas, na žalost, ispunjuje. Pred balkanski rat posjetili su Dr. Mažuranića njegovi poslanički drugovi Buda Budisavljević i Jovo Banjanin, pa kada se je od prijateljskog razgovora prešlo na pjevanje narodnih pjesama iz novljanskog kola, odjeknuli su i ovi stihovi:

„Srbi ovamo ruke vaše
»Nek se mrzost sva ukine,
»Općeno j' jur blago naše!"

Na desetak dana pred smrt, u februaru 1918, poziva Dr. Mažuranić u svoju kuću na večeru svoje najintimnije političke saradnike iz Novoga. Tom prilikom iznio je svoj politički testamenat: „Oslobođenje i ujedinjenje svih zemalja Slovenskog Juga u jednu samostalnu državu pod imenom jugoslovenskim. To je bio moj dosadanji program i s njime ću umrijeti, a vi i vaši potomci provađajte taj program do konačnog uspjeha"

Mogao bi netko kazati, da § 2 već citiranog zakona, a koji određuje podjelu Kraljevine na upravna područja, nema veze sa već pomenutim §§ 1 28 i 29 istog zakona. Prema onome, što smo dosada kazali, suvišno je upuštati se u raspravljanje po tom pitanju, jer to ne bi imalo nikakva uticaja na riješenje pitanja o zastavama, a nit kakve veze sa tim pitanjem. Kazaćemo samo to, da su bili umetnute neke odredbe, koje su bile sasma različite prirode od glavnog predmeta zakona i u propaloj Franz—Jozefovoj monarhiji, koju politički istomišljenici gosp. Dr. Suronje, ili bar velik dio njih, ne mogu nikako zaboraviti, jer im je toliko omilio i srcu prirastao jaram ropstva, da bez njega u slobodi, koju su im drugi dali svojom krvlju, ne mogu se u svojoj slobodnoj narodnoj državi nikako snaći ni uživjeti, te po što po to hoće da postanu opet nečije roblje. Tako je u zakon o sudskom krivičnom postupku od god. 1873 bio unesen § 338, koji je određivao najmanju mjeru kazne za zločinstva, koja je predviđao krivični zakon od god. 1852 i kažnjavao teškom tamnicom do 5, 10 i 20 godina, Tu su, dakle, u zakon o formalnom pravu bile unesene odredbe zakona o materijalnom pravu, odnosno odredbe sasma različite prirode.

Kako smo već vidjeli, zakon „o nazivu i podjeli Kraljevine na upravna područja«, pak i njegov § 29, koji naređuje isticanje samo državne zastave, odnosno zabranjuje bilo u kojoj prigodi i ma bilo gdje isticanje plemenskih zastava i značaka, važi za sve građane, bez razlike, dakle za sva fizička i juridička lica, a nikako jer to prema njegovoj sadržini i ne može, »ne odnosi se samo na službena nadleštva«, kako to hoće Dr Suronja. Zaista je smješno i apsurdno tvrditi, kao što tvrdi Dr Suronja, da se pomenuti § 29 „odnosi samo na službena nadleštva", jer koju će drugu zastavu isticati u unitarističkoj uređenoj državi službena nadleštva nego li državnu zastavu? Zar je trebalo, da se donese jedan naročiti zakon, kojim se službenim nadleštvima naređuje, da mogu, odnosno moraju isticati državnu zastavu? U kojoj drugoj državi na kugli zemaljskoj službena nadleštva ističu drugu, a ne državnu zastavu?

(nastaviće se)

Potrebe primorske privrede iznete na sednici veća Trgovinsko Industrijske komore u Splitu

Na sednici veća Trgovinsko Industriske komore u Splitu raspravljeno je po svim važnim pitanjima i problemima privrednim u primorskoj banovini i na kraju je prihvaćena rezolucija u kojoj se traži:

Pomorski saobraćaj

Pre svega treba da se usavrši organizacija Direkcije pomorskog saobraćaja i prošire njene kompetencije te da se osiguraju sredstva za aameštanje većeg broja personala uopšte. a naročito personala sa juridičkom i višom komercijalnom spremom odnosno sa građevnim inžinirima, koji će se specijalizirati u poslovima pomorske uprave. Ponova se ističe potreba, što hitnijeg obrazovanja savetodavnog odbora pri Direkciji pomorskog saobraćaja, te donošenje zakona o lučkim taksama. Forsira se izgradnja Unske pruge a time u vezi da se pristupi izgradnji glavnih luka i željezničkih stanica. Utvrđuje se da redovna budžetska sredstva nisu dovoljna za izgradnju luka a naročito onih u turističkim mestima pa bi trebalo pronaći sredstva da se to pitanje čto pre uredi.

Izvoz žitarica preko Splita i Šibenika

U ovogodišnjoj kampanji izvoza »Prizad" je skoncentrisao sav izvoz preko Sušaka pošto da u Splitu i Sibeniku nema skladišta, time je diktirao izvozne luke što nadležni nebi smeli dozvoliti jer se time stvorilo uverenje da se namerno šteti Split i Sibenik a također je oštećeno domaće brodarstvo i lučki radnici.

Izgradnja puteva

Traži se izgradnja puteva u primorskoj banovini i to tamo gde je najviše potreba a gde nema željezničkog saobraćaja, traži se da se što pre dovrši primorska turistička cesta na kojem treba da se rekonstruišu razne deonice, a naročito na putu Split — Omiš koja je već danas pogibeljna za saobraćaj koji se na njoj odvija, zatim Split—Trogir. Naročito se ističe potreba izgradnje turističke moderne automobilske ceste Split—Sarajevo, koja bi nadomestila željezničku prugu. Ova bi cesta postala po svojoj važnosti osovina srednjeg primorja povezujući sva važnija mesta primorja sa zaleđem. Predsedništvo Komore se ovlašćuje da izradi prioritetni redoslijed za izgradnju puteva.

Naročita pažnja je posvećena vinu i duvanu

Naglašava se da vinska trošarina nije ukinuta i ona ostaje i nadalje otvoreno pitanje. Ona ostaje i dalje kao sredstvo za ispunjanje praznina banovinskih i opštinskih budžeta u celoj državi. U interesu velikog broja vinogradara traži se da se trošarina zakonom što pre maksimira na jednakoj visini u celoj državi i to najviše na 100 dinara od hektolitru. Treba da država prvenstveno poduzme sve kotrebne mere za što bolju prodju vina.

U pogledu sadnje duvana koji je za neke naše srezove glavni izvor prihoda i jedina poljoprivredna kultura da se uspostavi što pre ranije stanje sadnje duvana. Preduslovi za izmenu dobara i industrijsku radinost postoje ali njih treba u pasivnim krajevima pojačati u najvišoj meri i vrlo obazrivo tretirati pitanja javnih dažbina kako bi se postigli željeni rezultati. Pojačanjem rada dalo bi se rada i uposlilo veći broj pučanstva i tako bi se razvijala jača privredna delatnost u korist celine.

Turizam i njegovo unapređenje

Turizam je najvažnija privredna grana banovine i postaje važan izvor prihoda i nameće se potreba, da vlada sa interesiranim banovinama, komorama, općinama i turističkim savezima izradi program kojim bi se u što kraćem vremenu provele potrebne investicije za intezivno unapređenje turizma. U ovome pravcu trebalo bi hitno doneti sledeće: uredbu za pribavu dovoljne količine zdrave pitke vode bez koje nema mogućnosti za razvijanje turizma na primorju koje oskudeva vodom, intenzivno pošumljavanje goleti, nadogradnja barem onih primitivnih pristana, gatova u turističkim mestima i glavnih puteva u rejonima turističkim, uzdržavanje historijskih spomenika, koji se u mnogim mestima ruše te očuvanje mnogih interesantnih ostataka koji privlače turiste.

Trgovina sa inostranstvom

Težnja je celokupne privrede da se komplikovanost odnosa u vanjskoj trgovini nastala krizom u nemoralnim vremenima potpuno ukloni. Našu vanjsku trgovinu treba zasnovati na principu što veće slobode u trgovini i dosledno tome da se što pre pristupi izmeni dosadanjeg sistema biletarnih klirinških sporazuma i ostali niz mera koje bi olakšale vanjsku trgovinu. Traži se da banovina dokine taksu na izvoz bauxita, kamena, tupine itd. da se trošarina na industrijsku struju za proizvodnju industrijskih proizvoda ukine, da se sa sklapanjem trgovačkih ugovora osigura izvoz našeg vina sa svim povlasticama i da država u obliku izvozne premije osigura izvoz našeg buhača.

Na kraju se traži da se trošarina na cement ukine iti barem svede na minimum. Ova trošarina radi visine stvara ogromnu zapreku potrošnji cementa i koći time u velike građevnu delatnost, koja je najjači faktor privrednog života i radinosti uopšte a napose na primorju.

Antun M. Bezić

Eva nova hrvatska revija za ženu dobro savjetuje u svim ženskim pitanjima. Prvi broj dobit ćete besplatno. Javite svoju adresu na upravu lista, Ljubljana, Dalmatinova ul. 8/6.

Branislav Nušić
na oporavku

Split, 29 aprila.

Gosp. Branislav Nušić, poznati jugoslovenski komediograf, stigao je jutros u Split na putu za Hvar gdje će se duže vremena zadržati na oporavku. Ljubimcu pozorišne publike želimo ugodan boravak na plavom Jadranu. (b)

Dr. Ante Bauer
u Splitu

Jučer je doputovao iz Supetra na Braču metropolista i nadbiskup Zagrebački preuzvišeni dr. Ante Bauer. Na odmoru u Supetru proveo je preko mesec dana. Sa dr. Bauerom doputovao je i mostarski biskup dr. Alojzije Mišić, koji je uzeo učešća na nedeljnoj proslavi posvete crkve na Dobrome. Nadbiskup dr. Bauer odvezao se je u biskupsku palaču. U Splitu ostaje par dana i biće gost splitskog biskupa dr. Kvirina Klementa Bonefačića. (b)

☐ OTPOČELE SU PREDRADNJE za nastavak radova na konačnom dovršavanju zgrade za Direkciju pošta i telegraja u Splitu u Sinjskoj ulici. Prizemlje i prvi kat ove zgrade je već izgrađen a prema planu još se imaju izgraditi dva kata. Radove će izvesti gradjevno poduzeće g. Lovro Manola iz Splita. Očekuje se, da će Direkcija useliti u novu zgradu još u toku ove godine. (b)

☐ POSTAVLJANJA I PREMEŠTAJI UČITELJA - CA za činovnika 9 pol. gr. Katica Aras učiteljica u Žirju sreza šibenskog. Za učitelja u Kučinama premešten je g. Ivan Mihovilović sada u Miklu sreza Biogradskog. Za učitelja narr. osn. škole u Trogiru, postavljen je g. Viktor Marinović učitelj iz Baške vode. (b)

☐ STRANCI U GRUPAMA POSEĆUJU SPLIT. Zadnjih dana i ako je vreme nestalno u Split svakodnevno stiže po koja grupa stranih turista. Oni obično slijeduju za Dubrovnik i koja ostala mjesta našeg primorja. Jutros su stigle dvije grupe Švicaraca, Nemaca i Madjara, koji će se u Splitu zadržati dva dana, a zatim proslediti za Južni Jadran. (b)

☐ NA 8 MJESECI STROGOG ZATVORA osuđen je Nikola Marinković Mikin, seljak iz Poljica kod Nina, koji je pokušao silovati mladu djevojku Karu Radeš Josinu, dok se nalazila sama u polju. Anđelija Poljak, koja je bila ispitana kao svjedokinja, bila je očevidac pokušaju silovanja i da nje nije bilo, optuženi bi bio počinio zločin radi kojeg je zbog pokušaja optužen. Djevojka je u svom otštetnom zahtjevu od umanjenu mogućnost udaje tražila, od koje joj optuženi plati 10.000 dinara ili da će ju ženiti odustala bi bila od svog zahtjeva i bila je voljna grijeh svog nedostnika. Međutim optuženi nije bio spreman da ju oženi, pa je priznat krivim i osuđen. Nije se zadovoljio osudom, pa je protiv iste uložio pravni lijek. (t)

☐ NA KNINSKOM PAZARU udario je pred dva dana konj Ličina Stanu ud. Nikole, seljakinju od 65 godina iz sela Krumice, koja je od udarca zadobila tešku povredu na glavi. Starica je nakon udala kada je pošla po uvjeravanju kočijaša Gliše Dišića blizu kola za koja su bili upregnuti konji. Ranjenici je pružena prva pomoć u kninskoj bolnici, a potom je upućena kući. Jučer joj se međutim stanje naglo pogoršalo, pa je ponovno bila prevezena u bolnicu, u kojoj je malo zatim i preminula. Vlasti su uputile postupak protiv kočijaša. (t)

Podmirite pretplatu !

GRADSKE VIJESTI

Zmijski otrov
prouzrokovaće neminov. smrt malog Ramadže
pošto su se roditelji usprotivili odluci bolničkih liječnika da mu se amputira bolesna noga

Šibenik, 29 aprila.

Jučer smo se opširno osvrnuli povodom slučaja Marka Remadže, dječaka od 10 godina iz sela Danila Kraljica, na neukost stanovnika naših sela, koji se teško odlučuju i u najtežim oboljenjima da se podvrgnu stručnom liječenju bilo zbog neukosti ili iz razloga štednje i prirodjene škrtosti, a do tada stradavaju i izvrgavaju svole živote očitoj životnoj opasnosti. Oni se sa puno pouzdanja često podvrgavaju u pomanjkanju stručnih liječnika po našim selima i bližoj okolici, da ih liječe seoski nadriljekari, babe i gatare, koji su kojom slučajno uspjelom intervencijom kod bolesnika stekli renome koji se ne umanji ni onda, kada upravo krivicom tih seoskih nadriljekara, gatara i baba redom stradavaju i umiru ljudi, žene i djeca do jučerašnji »pacijenti« tih neprijatelja ljudskih bića.

Da je i mali Marko Ramadža, sin Mije Ramadže, seljaka iz D. Kraljica postao žrtva te nesavjesne seoske prakse, dokazuje nam najbolje sama činjenica, da je jadno dijete u nehigijenskim prilikama i primitivnim liječenjem punih 16 dana ležalo u selu sa nogom u kojoj je na tri mjesta zmija otrovnica uštrcala svoju otrovnu tekućinu. Bilo bi možda i dalje ostalo tako, da se medju seljacima nije našlo jedno trezvenije lice koje je savjetovalo roditelje, da se obrate liječniku i da ga prenesu u bolnicu u kojoj će mu biti pružena prava bolnička njega i stručna liječnička pomoć. Možda i preko svoje volje roditelji su se konačno odlučili na to, a da su drugačije mislili, najbolje nam dokazuje okolnost, da su roditelji radje pristali da njihova jedinca polože u grob, nego li da medicinskom upotrebom budu poduzete mjere za eventualni spas dječakova života.

Mi smo jučer ostavili malog Ramadžu u hodniku kirurškog odjelenja šibenske bolnice, dok su roditelji s njime u naručaju čekali da liječnici — kirurzi izvrše nad njim detaljni pregled. Vjerovali smo, a tako smo i pisali, da će dijete biti zadržano u bolnici i da će se sve poduzeti za njegov spas i ozdravljenje. I tako smo jučer po kroničarskoj dužnosti ponovno pošli do kirurškog odjelenja, da vidimo što je bilo sa nesretnim djetetom. Na naše velko zaprepaštenje tamo ga nijesmo našli, pa kako smo pod dojmom jučerašnjeg dječakovog stanja više vjerovali u smrt, držali smo za sigurno da je dijete već mrivo i da je njegov leš prenesen iz bolesničkog odjeljenja u mrtvačnicu.

Medjutim, roditelji koji su od prvog časa tragedije svog djeteta nažalost imali posljednju riječ, sačuvali su je i jučer, uzevši na svoju savjest i dušu sudbinu i život malog Marka. Dok su liječnici pregledavali bolesnu nogu dječaka, potpuno potamnjelu, otečenu i ukočenu, supruzi su tvrdo odlučili, da liječnicima neće dozvoliti, da i najmanji komadičak puti u svrhu ozdravljenja njihova sinčića otcjepe od tijela. A kad su poslije konzultovanja ovima liječnici izjavili, da je jedino moguć spas, ako se amputira i otcijepi od tijela cijela dječakova lijeva noga, roditelji su se tome odlučno usprotivili riječima :

— Ne nikako ! Ne ćemo dozvoliti da se osakačuje naše dijete i da se postepeno ukopavaju udovi našeg jedinog sinčića. Kad već tako i nikako drugačije mora da bude, mi onda radje uzimljemo maloga kući i ma da će umrijeti, neka umre. Za sve to primamo punu odgovornost, ne krivimo nikoga, jer nećemo da nas dijete poslije kune i preklinije, kada se bude moralo nesposobno za rad pomagati štakama !

Uzalud su liječnici, časne sestre i bolesnici, koji su se tamo našli, pokušali nagovoriti roditelje, da je dječakov život dragocijen, pa ma kako ga u svrhu potpunog i sigurnog ozdravljenja budu liječnici — za spas od sigurne smrti — morali sačuvati. Sve to nije ništa pomagalo, roditelji su čvrsto privinuli bolesnog sinčića u naručaj i s njime napustili bolnicu. Povratili su se u svoje selo, kod svoje kuće, da tamo čekaju svakog časa i dana, kad će se dječakova duša oprostiti od izmučenog tijela. Dijete je opet povraćeno na selo, da se guši u teškim mukama, koje što bliže smrti postaju sve teže i bolnije. Ono je nesvijesno svega onoga što se s njim zbiva. Ni roditelji njegovi nijesu svijesni posljedica svog sudbonosnog koraka, kada su bez dubljeg razmišljanja stvorili odluku, da ga prepuste smrti. Možda će se osvijestiti i uvidjeti svoj grijeh i neoprostenu grešku, ali tada, kad to pokajanje uslijedi, biće sve kasno, jer njihovo jedino dijete u lešu trunuti će isto kao što već sada trune dok je još živo, jer zmijski otrov imao je takav učinak, da se lijeva noga već sada nalazi u stanju raspadanja. (t)

Izgradnja puteva
i priključci sela na glavnu turističku cestu
uz pomoć Ministarstva građevina i Banovine

Šibenik, 28 aprila.

Općinske uprave pri općini šibenskoj, vodičkoj, skradinskoj i stankovačkoj uputile su svojevremeno Banskoj upravi zajedničku pretstavku, kojom su tražili da se u najskorije vrijeme odobri stanoviti kredit za izgradnju puteva izmedju sela Velima, Grabovca i Gačeleza, koji ma da se spomenuta sela spoje sa glavnom turističkom cestom. Općine su pred lagale da se izgrade ovi putevi sa prikratama t. j. da se ne izgradjuju u krivudastim linijama, kako se u prvi mah namjeravalo, tako da se mjesto 6 km. izradi samo tri i po km. priključnih puteva.

Banska uprava je povodom toga stavila do znanja upravama zainteresovanih općina, da je u novom banovinskom budžetu za 1937—38 godinu uvršteno 50.000 dinara za izvadjanja programa radova na banovinskim i općinskim cestama. Medjutim na temelju projekta i proračuna tehničkog olsjeka sreskog načelstva u Sibeniku, predvidjeno je da se ovaj rad može izvršiti sa troškom od cca 120.000 dinara plus stanoviti broj besplatnih kulučkih nadnica. Povodom toga općine sada traže, da ovu razliku dopuni ministarstvo gradjevina iz svojih vanrednih izdataka i kredita za javne radove koji će se izvadjati u 1937 - 38 budžetskoj godini, navadjajući da je ovaj put od važne ekonomske i saobraćajne važnosti. Nadati se je, da će ministarstvo gradjevina uvidjeti enormne potrebe izgradnje spojnih puteva sa glavnom turističkom cestom i da će odobriti zatraženi kredit i staviti ga općinama na raspolaganje, kako bi se radovima u najkrače vrijeme moglo započeti. (t)

Organizovana demonstracija
Polupani izlozi trgov. radnja u Splitu

Split, 28 aprila

Noćas oko pola sata usledila je najpre jedna detonacija a zatim druga a neposredno iza toga rejonski stražari čuli su da je u Bosanskoj ulici nastala strahovita lomljava stakla a tako isto u Zadarskoj i na trgu 9 novembru 1887.

Malobrojni šetači sa Narodnog trga i prolaznici u zajednici sa stražarom kad su naišli u Bosansku ulicu, mogli su ustanoviti, da su polupana velika kristalna stakla na izlozima radnja i to »Lafajet«, Paunović, Monterisi i Redakcije „Novosti". Ove radnje su svoje izloge nastojale urediti za nastupajnću sezonu što bolje, mnoge su restaurirane da bi privukle pažnju što višeg broja prolaznika. Međutim jutros posle nočašnjeg demoliranja izloga, mnogobrojno gradjanstvo se je guralo kroz Bosansku ulicu, da vidi kako izgledaju radnje i tu se je komentiralo na razne načine nočašnje pokušaje, koje treba bez daljneg osuditi.

U Zadarskoj ulici su također polupana velika stakla na izlozima radnje kralke robe g. Rudi Abinuna a također na voćnom trgu na prodavnici cipela Zagrebačke tvornice „Aster".

Policijske vlasti su povele istragu i pod sumnjom su pretvorili nekog radnika Blaškova koji je tajnik organizacije HRSa i još nekoliko lica zatečenih u kritičnom vremenu na ulici.

Ovaj učin prema komentarima gradjanstva pošto policijske vlasti ne daju nikakova obaveštenja, izgleda da su izveli štrajkujući radnici cementne industrije, organizovani u HRSu a zbog toga, što su svi pregovori oko zaključivanja kolektivnog ugovora sa poslodavcima, konačno prekinuti i nema izgleda, da bi mogao biti postignut ma kakav sporazum preko organizacije HRS-a. Eksplozije koje su istovremeno usledile na Bačvicama pred stanom dir. fabrike Majdan g. Stoka i kod Perivoja u Dubravačkoj ulici kod kancelarije društva nisu nanele nikakove štete. Šteta od polupanih stakala u izlogu iznosiće oko 50.000 dinara što će se tokom dana proceniti. (b)

☐ DJAČKA ESKURZIJA IZ DUBROVNIKA stigla je parobrodom iz Dubrovnika. Eskurzija broji 25 djaka, koji će ostati u Splitu nekoliko dana na odmoru. (b)

☐ U ŠIBENSKU LUKU doplovio je jučer talijanski parobrod »Alicia« pripadnosti luke Catania, koji je dovezao iz Catanie 10 vagona sumpora po naručbi mjesne Okružne banke. (t)

☐ 4 VAGONA MODRE GALICE uputila je središnjica „Gospodarske Sloge« iz Zagreba za članove povjereništava »Gosp. Sloge« na području šibenskog sreza. (t)

☐ POLICIJA JE JUČER uhapsila 3 sumnjiva lica, povodom prijave Jerke Juričev žene Marka, domaćice iz Zlarina, kojoj je jučer u ribarnici ukradena bila novčarka u kojoj se nalazilo 10 amerikanskih dolara, 70 dinara gotovine i jedan zlatni žepni sat vrijedan 2000 dinara. (t)

Poslije zadnjih utakmica.....

Senzacije u prvensivu

„Iznenađenje“ u Beogradu

Split, 28 aprila.

U nedjelju je „Gradjanski“ pobijedio u Beogradu pred 15.000 gledalaca nekad na svom terenu nepobjedivog BSK-a sa 4:0. Utakmici je prisustvovao i gosp. Pretsjednik Vlade, koji se prije utakmice rukovao sa svim igračima. Njegovo prisustvo na ovoj presudnoj utakmici bila je diskretna opomena igračima, da se futbal može još da raširi i da steče novih prijatelja samo u slučaju, ako se igrači okane grube i oštre igre i ako nastoje da se sportski bore za prestiž svojih klubova. Igrači su shvatili njegovu indirektnu opomenu, pa su igrali dosta prijateljski. „Gradjanski“ je prema tome pobijedio zahvaljujući većoj staloženosti i mirnoći s jedne strane a boljoj taktici s druge. Pretprošle nedjelje BSK—a je na tudjem terenu dao 8 goalova i mnogi su mislili, da će i na svome dati barem polovicu, ali igrači „Gradjanskog“ napravili su plan, inače prost i bez komplikacija, da neće primiti nijedan goal od protivnika. Center—half se je prosto priljepio uz najopasnijeg pucača Mošu, koji inače daje direktivu svojoj momčadi i čiji je on mozak, pa je Moša morao da konstatuje da je cijelo vrijeme prosto zarobljen i nije mogao da slobodno puca i dodaje svojim suigračima, koji su prema tome bili prepušteni svojoj sudbini. Lišeni stvarno svog vodje navale beogradski igrači izgubili su „kompas“ i nisu bili raspoloženi, da pucaju precizno u protivnikova vrata, koja su ostala nedirnuta. Istina luža odbrana i golman zagrebčana imali su svoj dan i sve su sile uložili, da otklanjaju opasnost od navala protivnika, koji je ipak poslao nekoliko jakih šuteva na njihova vrata. Ovom velikom pobjedom, koja će inače zasladiti gorčinu poraza time, što mu je donijela čista prihoda preko sto hiljada, „Gradjanski“ je apsolutno siguran sa svojih 27 bodova, da će poslije 10 godina biti prvak Države, jer nijedan klub ne može da ih ima više od 25. Ne manje iznenadjenje je za nekoga bio i neuspjeh beogradske „Jugoslavije“ u Zagrebu, gdje je igrala neriješeno sa „Hašk-om“ 1:1. Oni koji bolje poznaju beogradske „crvene“ mogli su da predvide ovakav rezultat, jer ti igrači nikad ne mogu da uzastopce dobro odigraju 3 utakmice, a osobito ne na tudjem terenu, gdje ih niko ne sokoli. Da je Uprava poslala u Zagreb svoju kompletnu rezervu, bili bi sigurno pobijedili i tako osigurali II mjesto u Prvenstvu, a ovo drugo mjesto bi ih možda poslalo u S.E. Cup. „Jugoslaveni“ imaju da kod svoje „kuće“ urede neke prilike i da prečiste pitanje, kome će morati da pristupi i naš „Hajduk“, da li jedan klub može napredovati, ako gleda samo natrag, to jest na minulu slavu nekih igrača, kojima se nikako neda da izadju iz I teama !

„HAJDUK“ JE OPET U KRIZI

Moramo odmah spomenuti, da se uprava barem ne za sada, ne nalazi u krizi već njihov I team. Još prije ovog zadnjeg poraza u Osijeku, gdje je kandidat za ispadanje iz lige „Slavija“ potukao naše „bijele“, mnogi su se sportaši bavili problemom inače dosta lakim, zašto je „Hajduk“ u ovom prvenstvu dao van svoje kuće samo 4 boda a na svom terenu ništa manje nego 33! Da se ne bi pomislilo da su i ostali klubovi dali goalove u ovoj srazmjeri, naveščemo nekoliko primjera. „Gradjanski“ je na svom terenu dao 23 goala a na tudjem 22, Jugoslavija 23 i 13, Besk 20 i 23, Slavija (S) 22 i 10, Bask 19 i 9, „Hašk“ 14 i 6, „Slavija“ (O.) 13 i 8, jedino dakle naš „Hajduk“ 33 i 4! Znak je prema tome da je njegova navala 8 puta slabija izvan Splita nego u Splitu. Bodren, svojom publikom „Hajduci“ igraju u Splitu požrtvovno, srčano i prisebno, tako da su na terenu uvijek nadmoćniji od protivnika, a i pred goalom imaju dosta sreće. Medjutim čim ostave solinski most i čim se pojave na tudjim igralištima, oni i kad igraju hrabro i borbeno, slabo i meko pucaju, kombinacije pred goalom su im dosta primitivne i rijetko kad opasne, što se najbolje vidi po srazmjeri 33:4. Trebalo bi da se medju članovima uprave nadju svi oni, koji se zaista razumu u futbal i koji mogu da misle svojom glavom i koji ne ponavljaju one fraze, koje im drugi sugerišu, pa da sastave neki odbor za podizanje „Hajduka“, koji će imati za dužnost da selekcionira igrače po njihovoj vrijednosti a ne po bivšoj slavi i da sastavi jedan tehnički plan, po kome će trener trenirati igrače. Nemojmo se zavarati, da su naši igrači „Odlični“ tehničari, kad i loše igraju. Da su dobri tehničari dali bi nešto više goalova van svoje kuće a ne bi u ovom pogledu bili posljedni od svih ligaških klubova, osim „Konkordije“. Jedan od glavnih sastojaka tehnike je dobro i precizno pucanje na vrata, a to baš fali našim „Hajducima, kao uostalom svim splitskim klubovima, pa naročito „Vuku“, o čiji igračima se je takodjer pričalo da su dobri tehničari dok on promašuju i najsigurnije šanse! Sistematski rad treniranjem pucanja na goa barem 3 puta sedmično, kao što je radio Bane Sekulić sa nekad slabim igračima „Jedinstva“, moćiće da nam popravi futbalsku klasu a ne fraze i uvjeravanja, da su nam igrači dobri tehničari! Osim toga treba manje pažnje pokloniti igranju na 2 goala, koje praktikuju na treninzima, naši igrači, već raditi sve ostale tehničke vježbe, jer će samo time igrači napredovati a ovako kako danas rade, samo će nazadovati. „Hajduk“ je bio prije velik baš zato što ga je pametno trenirao g. Luka Kaliterna, koji je nastojao da igrači budu dobri tehničari i što je posligao jer se je prije mnogo bolje pucalo nego danas, otkad su ga neki kritičari proglasili „staromodnim“! A. D

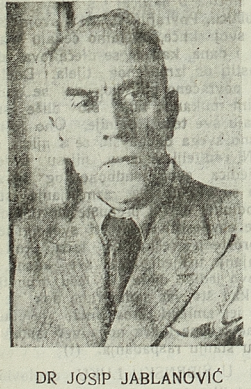
Za vazdušnu policiju

LONDON, 29 aprila (r) Francuski ministar vazduhoplovstva Pier Kot stigao je u London. U svojoj izjavi engleskoj štampi g. Kot je podvukao da se politika njegove zemlje osniva na politici Društva naroda. U pogledu ograničenja naoružanja Francuska je uvijek tražila ograničenje. U vezi s time ona je tražila i vazdušnu međunarodnu policiju, ali taj predlog nije bio prihvaćen.

Anketa o štrajku u Trgovačko Industrijskoj Komori

Split, 29 aprila

Svi pregovori, do sada vodjeni u ime radnika sa strane političke organizacije HRSa i pretstavnika fabrika cementne industrije, nisu doneli nikakovog rezultata. Zapleli su tešku situaciju tako, da nema izgleda da bi mogio doći do za-

DR JOSIP JABLANOVIĆ

ključivanja kolektivnog ugovoro i zaključivanja štrajka, koji već traje puna tri meseca. Banska uprava je radi toga a na temelju propisa Uredbe o minimalnim nadnicama sazvala za jutros u 9 časova širu anketu na koju su pozvani svi zainteresovani faktori.

Na ovu širu anketu pozvani su pretstavnici sviju privrednih komora i ostalih zainteresiranih privrednih krugova te pretstavnici Radničke Komore i svih radničkih organizacija a uzeće učešća i sam g. Ban sa inspektorom rada g. Nikolićem.

Na anketi će se još jednom raspravljati o štrajku radnika cementne industrije i objasniti sve mogućnorti za likvidaciju štrajka kao i pitanje da se propiše tabela nadnica sa strane Banske uprave, a prema uredbi o minimalnim nadnicama. (b.)

☐ PUT KRAJ GROBLJA SV. ANE, koji vodi prema vidilici i kroz koji u doba ljeta prolaze brojni turisti pored gradjanstva zatrpan je naslagama zemlje i kamenja. Trebalo bi ovo kamenje i zemlju odstraniti, kad je već lijepo uredjen put do gradskog groblja, tako da se može slobodno i bez životne opasnosti doći do vidilice. (t)

☐ BRITANSKI BRIGADNI GENERAL g. COATES REGINALD, doputovao je jučer sa suprugom u naš grad i otsjeo je u hotelu »Krka“. Ugledni gosti razgledali su gradske znamenitosti i jutros proslijedili svojim automobilom prema slapovima Krke. [t]

☐ HMD. „KREŠIMIR“ začlaniće se u Hrv. pjevački savez odnosno u Hrv. pjev. župu »Hektorović“, koja će se kao filijala pjevačkog saveza osnovati u Splitu.(t)

PRETPLATNICIMA !

Priložili smo čekovne uplatnice s molbom da ih se odmah upotrebi za šiljanje pretplate. Svakome starijem pretplatniku dostavilismo istodobno izvadak njegova dugovanja s molbom da što prije podmiri.

MALA KRONIKA

Papagaj spasio život

Jedan papagaj nedavno je dobio srebrenu medalju jer je spasao život svojoj gospodarici, nekoj gđi Grin u Njujorku. Zabavljajući se sa svojim papagajem, ona je htjela da malo zagrije sobu da bi im bilo toplo, ali je nezgodno ostavila slavinu od plina. Gda Grin je imala još samo toliko vremena da zatraži vezu preko telefona sa centralom i ona je pala, a papagaj je stao u strahu vikati: „Help, help !« (U pomoć !) Telefonistica je ozbiljno shvatila ove povike i obavijestila policiju, pa je tako obadvoje spaseno.

Kulturni pregled

■ VELIKI AMERIČKI ČASOPIS „GLOBE“, sveska za mart ove god., donio je u prevodu gospođe Fanny S. Copeland, profesorice Ljubljanskog Universiteta, poznatu novelu gosp. Miću Pavićevića: „Gordana Preljubnica“ koja je toliko zapažena u stranoj literaturi, da je već prevedena skoro na sve žive evropske jezike. Po ovoj noveli sprema operu čuveni njemački književnik gosp. Roda Roda, koja će se skorih dana pojaviti na pozornici.

■ „JUGOSLOVEN“ daruvarski tjednik prinio je iz „Tribune“ pjesmu Jos. A Kraljića posvećenu „Braći Čehoslovacima“ prigodom posjete dr E. Beneša Beogradu. isti list također prenosi u cijelosti i naš članak „Dr A. Trumbić i neki Splićani nekad i danas“.

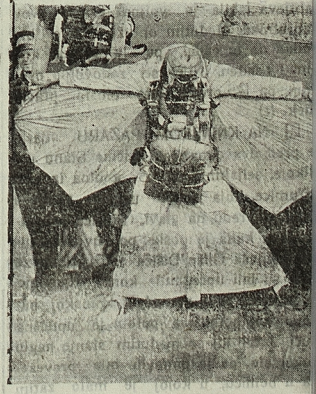
Već duže vremena zabavljao je francusku publiku ponati američki zračni akrobata Clem Sohn zvani ptica —čovjek (naša slika). U prošlu nedjelju u Vincennesu čekalo je njegove podvige 50.000 gledalaca. Sohn se avionom podigao na visinu od 300 m otkud se počeo spuštati na zemlju. Kad je na visini nekih 200 metara htjo zaključiti svoje akro-

Willy den Ouden

Holandska prvakinja Willy den Ouden uskoro će se vjenčati pa će napustiti sport.

„Čovjek—ptica“ poginuo

bacije i spustiti se padobranom na zemlju, zapevši za krila padobran se nije otvorio i Sohn je velikom brzinom udario o tle razmrskavši se.

Direktor : HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa : Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Plaćeno u tuzivo u Sibeniku